

Haggadah Thoughts:

מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים

This miracle of *kesav vehamichtav* is most evident on the Seder night. A key directive in the Haggadah is the statement, *In every generation, one is obligated to see himself as if he personally left Egypt*. How can we relive an event that happened 3,500 years ago? Through *Torah shebe'al peh*, a tradition that unites us with previous generations and enables us to experience events simultaneously with them.

Recounting *yetzias Mitzrayim* is not merely telling a story. The imperative of *and you shall tell your son* (13:8) has a deeper meaning. It means that the son should be the *sefer* upon which the father writes. The foremost task of a father is to be a *sofer*, to transform his son into a book upon which he writes indelibly, a book that will survive him and be imparted to succeeding generations.

The appellation "the people of the book" does not signify a nation that reads books; it is a nation whose very being is a book. The *mitzvah* of *sippur yetzias Mitzrayim* means inscribing one's entire religious consciousness upon the next generation until that generation is ready to perform the same task of *sippur* at the Seder table with their own children. (*Derashot Harav*, pp. 141-148)

ויזעקו . ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה וישמע ה' את נאקתם ויזכר אלקים את בריתו את

אברהם את יצחק ואת יעקב

לתורה

אזנים

לפרעה" לעשות בו דין; ב) להוציא את בני מצרים ולמלוך עליהם. ולפיכך היתה הבדיקה ג"כ כפולה: א) בדקו אותו, עד כמה הוא מוסר את נפשו לעשות דין ומשפט, ועמד בנסיון זה ג' פעמים; כשראה מצרי מכה עברי ונקם משה את נקמתו; כשראה ב' עברים נצים והוכיח את הרשע; כשראה רועים מדינים גוזלים מימיהן של "גויות", של בנות יתרו, ורב את ריבן; ב) ואחרי בדיקה זו (שא"א הי'

ג. א) ומשה היה רעה. וא"ו מוסיף על ענין ראשון, שמדובר בו מסבל בני מצרים וכי ראה ה' את ענים זוכר את בריתו עם האבות, ובאה שנת גאולתם, — וע"ז הוסיף, שהגואל ישב או במדין והשתלם להיות מנהיג בישראל, היינו שהי... רועה צאן, כי אין הקב"ה גותן גדולה לאדם עד שבדקו בצאן (שמ"ר פ"ב). זמי שלפניו נגלו כל תעלומות נהג במנהיגי ישראל האמיתיים (משה ודוד) מנהג מחפשי תרופות למחלות. שבדקים אותן מקדם על בעלי חיים ואחרי ההצלחה — על בני אדם. והגדולה שאמר ה' ליתן למשה היתה כפולה: א) לעשות דין ומשפט ברשעי עולם, בפרעה ובכל עבדיו ובכל עמו, שהזידו להעביד את בני בעבודת פרך וענו אותם בכל מיני עוונות שבעולם. וע"ז נאמר: "ראה נתתיך אלהים

ומשה היה רעה...

לעשותה בצאן, כי "אלה הצאן מה חטאו", שיעשו בהם דין) בדקו אותו בצאן (כמו את דוד). עד כמה הוא ראוי ומוכשר להיות מנהיג בישראל. ועל התפקיד הכפול הזה של הגואל רמו ה' אל א"א, באמרו: "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי — על ידי גואל, שיעשה בו דין — ואחרי כן יצאו ברכש גדול" (בראשית ט"ו) — ע"י גואל, שיוציאם וינהיגם. וכן אמר ה' למשה: "ועתה לכה ואשלחך אל פרעה (לעשות בו שפטים) והוצא את עמי בני מצרים".

"The Egyptian, the Babylonian, and the Persian rose, filled the planet with sound and splendor, then faded to dream-stuff and passed away; the Greek and the Roman followed, and made a vast noise, and they are gone; other peoples have sprung up and held their torch high for a time, but it burned out, and they sit in twilight now, or have vanished. The Jew saw them all, beat them all, and is now what he always was.... All things are mortal but the Jew; all other forces pass, but he remains. What is the secret of his immortality?"

(Mark Twain)

3, ואתן לו את יצחק

מנחם ציון

ויקרא אברהם את שם בנו הנולד לו אשר ילדה לו שרה יצחק (כא, ג).
 „יצחק — יצא חוק לעולם“ (כ"ר נג, י). המלה לז המיותרת שנשנית פעמיים, והשם יצחק, באו להבליט שאברהם חזה בעיני רוחו כי בלידת יצחק לו לעת זקוניו אשר ילדה לו שרה שאחרי בלוחה היתה לה עדנה, יצא חוק לעולם, חוק על טבעי ובלתי מובן בשכל האנושי, שיתמיד לעולם — לנצח בזרעו של אברהם בכל הדורות ובכל המצבים, ואם תבוא תקופה של משבר, שבעיני השכל יראה כי ישראל סבא כבר בלה מזוקן, בניו יצאוהו ואינם ואין לו אחרית, או יופיע פתאום החוק העל טבעי, „כי נער ישראל ואהבהו“ (הושע יא), אחרי בלוחה הוא שוב מתעדן, כחות נעורים מתעוררים ומתחדשים בו, ודור חדש ורענן קם לישראל סבא. בלידת יצחק יצא חוק לעולם שזרע אברהם אינו כפוף לחוקי הטבע.

In Kiel, Germany, in 1932, Rabbi Dr. Akiva Posner and his wife, Rachel, lit the menorah and placed it on their window sill. Directly across the street was a Nazi flag.

The poignancy of the juxtaposition didn't escape Rachel Posner. She took a photograph of the menorah and the swastika. On its back, she scribbled in German, " 'Death to Judah' so the flag says, 'Judah will live forever,' so the light answers."